משנה · אחרונים · תוספות רבי עקיבא איגר · סדר זרעים

תוספות רבי עקיבא איגר על משנה חלה

רבי עקיבא איגר

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

תוספות רבי עקיבא איגר על משנה חלה

רבי עקיבא איגר

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/תוספות-רבי-עקיבא-איגר-על-משנה-חלה/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה ג 4
משנה ד 4
משנה ה 4
משנה ז 4
משנה ח 4
משנה ט 4
פרק ב 5
משנה א 5
משנה ב 5
משנה ד 5
פרק ג 5
משנה א 5
משנה ו 6
משנה ח 6
משנה י 6
פרק ד 7
משנה ח 7

פרק א

משנה ג

[אות א] **במשנה ומותר העומר**. ומותר שתי הלחם ולחם הפנים כשיפדו חייבים בחלה ופטורים ממעשרות. רמב"ם:

משנה ד

[אות ב] **במשנה פטורין מן החלה**. וכתב הר"ש ומשמע במסקנא בירושלמי הא דדמוע פטור מן החלה היינו כשאין מן החולין ה' רבעים דאם נתערב סאה תרומה בצ"ט של חולין ולקח מהן ה' רבעים קמח וגלגלן נמצא א' מק' שבהן תרומה ולכך פטורה מן החלה אבל אם אחר שתסיר א' מק' נשתיירו עדיין ה' רבעים לפי חשבון תרומה שנתערבה נתחייבה בחלה:

משנה ה

[אות ג] **במשנה וסופה סופגנין**. היינו דנמלך אח"כ לעשותה סופגנין אבל אם גלגלה ע"ד לעשותה סופגנין ועשאה סופגנין פטורה מחלה. הרמב"ם והרמב"ן הר"ש והרא"ש וכן פסקי' בש"ע:

משנה ז

[אות ד] **במשנה אם אין בשל אחת מהן כשיעור**. ולש הכל בב"א שלא מדעתן לשון הר"ש. משמע דמדעתן חייב. וכ"כ ב"י בשם סמ"ג ופסקי' הכי בש"ע (סי' שכ"ו):

משנה ח

[אות ה] **בהרע"ב ד"ה עיסת כלבים. ומורסן**. וכ"כ הר"ש בשם ירושלמי דעירב בה מורסן כ"כ דלא חזי לרועים. והם דברי ר"ל בירושלמי. אבל הטור כתב בשם הרמב"ן דאפילו הי' סולת נקי' אם עשאה לשם כלבים פטורה. והיינו כר' בא בשם שמואל דאמר כן בירושלמי:

משנה ט

[אות ו] **בהרע"ב ד"ה עד שישייר. דחלה ותרומה כתיב בהו ראשית**. וקשה הא בראשית הגז נמי כתיב ראשית והו"ל למימר ג"כ דבעי' שיריה ניכרין והו"ל למתניתין למיחשביה ג"כ ראשית הגז ולהדיא דייקי' בחולין (דף קלו) ממשנתינו הא כל גזיי ראשית דבריו קיימין ובתוס' שם כתבו דהא דבעיא בתרומה שיריה ניכרים משום דילפי' מחלה דחלה אקרי תרומה ובחלה כתיב מראשית ולא כל ראשית:

פרק ב

משנה א

[אות ז] [**במשנה**] **ור"ע פוטר**. וכן הדין לענין תרומות ומעשרות. ודעת הרמב"ם (פ"א הכ"ב מהל' תרומות) דאף מדרבנן פטור. ודעת הראב"ד בהשגות שם דלא נחלקו בזה אלא בחיוב תורה ובפטור תורה דר"א אזיל בתר גמר פירי ורע"ק אזיל בתר קביעות למעשרו' דהיינו מירוח אבל מדרבנן מיהא אע"פ שיצאו חו"ל ונמרחו חייבים וכו' ע"ש ועי' במ"ל שם שכתב דלא פטר רע"ק אלא כשהחיוב הי' בחו"ל כגון שגלגל העיסה ומירח הכרי בחו"ל אבל אם גלגל העיסה ומירח הכרי בא"י בזה פשיטא אף שיצאו חו"ל חייב בחלה ומעשר מה"ת דהחיוב שנתחייב בהיותם בארץ לא פקע מינייהו ע"ש. ועי' בתי"ט (רפ"ב) דדמאי:

משנה ב

[אות ח] **בהרע"ב ד"ה עיסה. שאין הלכה וכו'**. אתיא כר"א בר יהודה איש ברתותא משום ר"י (פ"ג מ"ד) דטבול יום אבל למה דקי"ל כרע"ק שם אין מי פירות מחברן. ועי' במתני' (רפ"ב) דתרומות:

משנה ד

[אות ט] **תוי"ט ד"ה הסל מצרפן. כ"כ סמ"ג עשין**. אבל דעת הר"ש דלא בעי נגיעה מדקתני הסל מצרפן ולא קתני הסל מחברן כדדייקי' כה"ג במנחות (דף כ"ד):

פרק ג

משנה א

[אות י] **בהרע"ב ד"ה ובלבד. ועל הקמח הנשאר**. ולא הוי דבר שלא בא לעולם. דכל שבידו לעשות כן ולגלגלה לאו כמחוסר מעשה דמי:

[אות יא] **שם בהרע"ב בא"ד קודם עריכת הלחם**. מפני שמערבות קמח עם הנקרצות בשעה שעורכים אותה ועושים מהן ככרות. שאותו קמח נעשה עיסה ואע"פ שאין מערבים בכל א' וא' ה' רבעים קמח כיון דבין כולה איכא ה' רבעים התנור מצרפן ואפי' התנאי אינו מועיל אם הושלכה לאור. הר"ש:

משנה ו

[אות יג] **שם בתוי"ט ד"ה ואם ספק. וכ"מ בירושלמי**. עי' מ"ש בגליון בריש דמאי בשם רש"י דסוטה. ועי' במ"ל (פ"ט ה"ב מה' מעשר) שכתב לחלק דבדמאי דס' דרוב ע"ה מעשרי' חיישי' יותר לתקלה דאכיל להו משא"כ הכא ועיי"ש עוד לחלק בזה:

[אות יב] **בהרע"ב ד"ה ואין חייבין. כפרה נינהו**. וכ"כ ג"כ הרא"ש אמנם צל"ע טובא דהיכן מצינו דהקרן הוי כפרה והחומש לא הוי כפרה דממה שהוכיחו תוספו' פ"ג דכתובות (דף ל' ע"ב) והר"ש (רפ"ז דתרומות) מהא דהכהן אינו יכול למחול ע"כ הטעם משום דכפרה הוא מהך גופא מוכח דגם חומש הוי כפרה דהא ברפ"ז דתרומות משמע דגם החומש א"י למחול אלא ודאי דבאמת הכא גם החומש צריך להפריש אלא דאינו נותנו לכהן והא דקתני ואין חייבים עליה חומש ולא נקט קרן י"ל דלרבותא נקט כן דהרי האוכל תרומת עצמו כגון ישראל שנפל לו תרומה מאבי אמו כהן הדין דנותן קרן וחומש לכהן והכהן משלם לו כפי הדמים שהיה יכול למכור התרומה שאכלו כמ"ש הרמב"ם (פרק י' הכ"ב מה"ת) והוא מהירושלמי וה"נ בחלה זו דאילו איתא בעיני' הדין דמוכרה לכהן והייתי אומר דדינו כתרומת עצמו ואם אכלה נותן החומש לכהן. לזה אשמעי' דאף החומש סגי בהפרשה כיון דהוא ספק תרומה כן נראה לענ"ד נכון בעזה"י. אח"כ מצאתי להדיא במ"ל (פ"י הי"ד) מה' תרומות שכ' להדיא דבכל הפרשות תרומה שאכל מפריש קרן וחומש ומוכרה לכהנים עיי"ש. וחידוש שלא הערה דבר מדברי הרא"ש והרע"ב דכאן:

משנה ח

[אות יד] **בהרע"ב סד"ה אם יש לו. מחמשת רבעים**. או שיש לו עיסה אחרת שמחוייבת בחלה מפריש ע"ז ולא הוי כמפריש מן החיוב על הפטור שאין השאור בטל בעיסה דטעם כעיקר דאוריית'. הר"ש. ובמשנה שאח"ז בזיתי מסיק מיירי כשהטבל הרוב או דמפריש תחלה מיני' תרומה גדולה ואח"כ קונה מן השוק מע"ה דהוי רק דמאי ומפריש מדרבנן על דרבנן. או למ"ד יש קנין לעובד כוכבים קונה מעובד כוכבים. הר"ש:

משנה י

[אות טו] **במשנה ואם לאו פטורה**. אע"ג דדינא דמחמץ שיש בו כדי לחמץ אע"פ שאינו נ"ט דאסור הוא ג"כ במין בשא"מ. (וכמ"ש בגליון פ"ב מ"ז דערלה) היינו דוקא בעיסה של ה' מיני דגן שהוא בר חימוץ אבל אורז ודוחן ושאר מיני קטניות דאינן באין לידי חימוץ אלא לידי סרחון אין בו דין מחמץ. פר"ח יו"ד (סי' צ"ח):

פרק ד

משנה ח

[אות טז] **בהר"ב ד"ה וטבול יום. ואוכלה הכהן בקרויו**. ודעת תוספות (ברפ"ח דחולין ובבכורות) דטבול יום אוכלה קאי על חלת הכהן אבל של אור אסור אף לכהן טהור כיון דמקרבא לא"י מחזי כחלת ארץ טמא. והך סוגיא דבכורות דמבואר דאי איכא כהן קטן אינו מפריש אלא חלה אחת ואי ליכא כהן קטן מפריש ב' א' של אור והב' לכהן גדול היינו בבבל דמרחקא מא"י. אבל במקומות הסמוכים לעולם היו מפרישים ב' חלות ושל אור אסורה אף לכהן טהור והשנית נאכלת לכהן שאין עליו טומא' היוצאת מגופו: